

Konferencja z okazji 100-lecia
odzyskania przez Polskę niepodległości

NIEDOKOŃCZONA WOJNA?

DOŚWIADCZENIE I WOJNY ŚWIATOWEJ
I KONSTRUOWANIE POLSKOŚCI

21-22 czerwca 2018

Centrum Badań Historycznych
Polskiej Akademii Nauk w Berlinie

we współpracy z:
Centrum Studiów Polonoznawczych
im. Aleksandra Brücknera w Halle/Jenie
Kancelarią Senatu Berlina
Muzeum Prus i Brandenburgii w Wustrau
Niemieckim Instytutem Spraw Polskich
w Darmstadt

Miejsce: BERLINER RATHAUS
Rathausstraße 15, 10178 Berlin

KONFERENCJA POŻEGNALNA
PROF. ROBERTA TRABY

fotografie: NAC, Polona

ZENTRUM für HISTORISCHE FORSCHUNG BERLIN
der Polnischen Akademie der Wissenschaften
CENTRUM BADAŃ HISTORYCZNYCH
Polskiej Akademii Nauk w Berlinie

PARTNERSTWO I WSPARCIE FINANSOWE / PARTNERSCHAFT UND FINAZIELLE UNTERSTÜTZUNG:

berlin Berlin

DEUTSCHES
POLEN
INSTITUT

DEUTSCH | POLSKO
POLNISCHE | NIEMIECKA
WISSENSCHAFTS | FUNDACJA
STIFTUNG | NA RZECZ NAUKI

Projekt wspierany przez Polsko-Niemiecką Fundację na rzecz Nauki
Gefördert aus Mitteln der Deutsch-Polnischen Wissenschaftsstiftung

Konferenz zum 100-jährigen Jubiläum
der Unabhängigkeit Polens

DER UNVOLLLENDETE KRIEG?

ERFAHRUNGEN DES ERSTEN WELTKRIEGS UND
DIE KONSTRUKTION DER POLNISCHEN IDENTITÄT

21.-22. Juni 2018

Zentrum für Historische Forschung Berlin
der Polnischen Akademie der Wissenschaften

in Partnerschaft mit:
Aleksander-Brückner-Zentrum
für Polenstudien in Halle/Jena

Brandenburg-Preußen Museum in Wustrau
Deutsches Polen-Institut in Darmstadt
Senatskanzlei Berlin

Veranstaltungsort: BERLINER RATHAUS
Rathausstraße 15, 10178 Berlin

ABSCHIEDSKONFERENZ VON
PROFESSOR ROBERT TRABY

Fotos: NAC, Polona

PROGRAM KONFERENCJI

21 CZERWCA 2018 (CZWARTEK)

- 9.30 Otwarcie konferencji: **Robert Traba** (Centrum Badań Historycznych Polskiej Akademii Nauk, Berlin), **Ulrike Kind** (Kancelaria Senatu Berlina), **Yvonne Kleinmann** (Centrum Studiów Polonoznawczych im. Aleksandra Brücknera, Halle), **Dieter Bingen** (Niemiecki Instytut Spraw Polskich, Darmstadt), **Stephan Theilig** (Muzeum Prus i Brandenburgii, Wustrau)
- 10.00–10.30 Wykład inauguracyjny: **Georges Mink** (Paryż/Warszawa), *Polskość w kontekście europejskim*
- 10.30–11.15 Komentarz. Dyskusja: **Michael G. Müller** (Halle-Wittenberga), **Andrzej Mencwel** (Warszawa)
- 11.15–11.45 Przerwa kawowa

Obrazy w sekcjach 11.45 – 17.30

- 11.45–13.00 **Wartości i postawy społeczeństwa wobec polskości**
Wykład wprowadzający: **Hans Henning Hahn** (Oldenburg), *Odrodzenie Polski po 1918 roku na arenie międzynarodowej i budowanie własnej państwowości*

Paweł Stachowiak (Poznań): *Ołtarz, tron i naród. Kościół problemy z polskością 1914–1918*
Katarzyna Kotula-Domagala (Kraków): *Żydowskie ugrupowania polityczne a powstanie II Rzeczypospolitej*
Łukasz Faszczka (Białystok/Warszawa): *Spółczesność pogranicza suwalsko-grodzińskiego po I wojnie światowej*

- 13.00–13.30 Komentarz. Dyskusja: **Delphine Bechtel** (Paryż)

13.30–14.30 Obiad

Swój, inny, obcy. Konstrukcje tożsamościowe cz. I

- 14.30–15.45 Wykład wprowadzający: **Monika Rudaś-Grodzka** (Warszawa): *Jak mit polskości przechrztył emancypację kobiet*

KONFERENZPROGRAMM

21. JUNI 2018 (DONNERSTAG)

- 9.30 Eröffnung der Konferenz: **Robert Traba** (Zentrum für Historische Forschung Berlin der Polnischen Akademie der Wissenschaften), **Ulrike Kind** (Senatkanzlei Berlin), **Yvonne Kleinmann** (Aleksander-Brückner-Zentrum für Polenstudien, Halle), **Dieter Bingen** (Deutsches Polen-Institut, Darmstadt), **Stephan Theilig** (Brandenburg-Preußen Museum, Wustrau)
- 10.00–10.30 Festvortrag: **Georges Mink** (Paris/Warschau) *Polnische Identität im Europäischen Kontext*
- 10.30–11.15 Kommentar. Diskussion: **Michael G. Müller** (Halle-Wittenberg), **Andrzej Mencwel** (Warschau)
- 11.15–11.45 Kaffeepause

Debatten in Sektionen 11.45–18.00

- 11.45–13.00 **Werte und Ansichten in der Gesellschaft gegenüber der polnischen Identität**
Einführung: **Hans Henning Hahn** (Oldenburg): *Die Rekonstituierung Polens 1918 als innere und äußere Ordnungsbildung*

Paweł Stachowiak (Posen): *Altar, Thron und Nation. Die Probleme der Kirche mit der polnischen Identität 1914–1918*
Katarzyna Kotula-Domagala (Krakau): *Jüdische politische Gruppierungen und die Entstehung der Zweiten Polnischen Republik*
Łukasz Faszczka (Białystok/Warschau): *Die Gesellschaft aus dem Grenzgebiet der Wojewodschaft Suwałki und der Hrodzenskaja Woblasz nach dem Ersten Weltkrieg*

- 13.45–13.30 Kommentar: **Delphine Bechtel** (Paris/Berlin)

13.30–14.30 Mittagessen

Das Eigene, das Andere, das Fremde. Identitätskonstruktionen I

- 14.30–15.45 Einführung: **Monika Rudaś-Grodzka** (Warschau): *Wie der Mythos vom Polentum die Emanzipation der Frauen überlistet hat*

Marta Baranowska (Toruń): *Polska nie jest najważniejsza. Moralny aspekt rozważań Róży Luksemburg o państwie polskim, narodzie i naturze człowieka*
Lena Magnone (Warszawa): *„Wycofaj swoje libido z ojczyzny i schroń je w psychoanalizie”, albo: Dlaczego polscy freudyści nie wrócili do Polski po 1918?*

Piotr Mitzner (Warszawa): *Konstanty Ildefons Gałczyński i jego wizja polskości*

- 15.45–16.15 Komentarz. Dyskusja: **Magdalena Marszałek** (Poczdąm)

16.15–16.45 Przerwa kawowa

Swój, inny, obcy. Konstrukcje tożsamościowe cz. II

Małgorzata Tarnowska (Warszawa): *Literackie reprezentacje rewolucji lat 1917–1921 na Kresach w świetle kobiecych wspomnień*
Peter Oliver Loew (Darmstadt): *Niemiecka wojna w oczach Polaków: Obraz swojego i obcego we wspomnieniach Jakuba Wojciechowskiego*
Milena Woźniak-Koch (Berlin): *Kolekcja – klucz do polskości. Warszawscy kolekcjonerzy pochodzenia żydowskiego i ich zbiory polskiej sztuki w okresie I wojny*

- 17.30–18.00 Komentarz. Dyskusja: **Heinrich Olschowsky** (Berlin)

19.00 Uroczysta kolacja

22 CZERWCA 2018 (PIĄTEK)

Konstrukcje i dekonstrukcje polskości w sztuce

Wykład wprowadzający: **Dorota Sajewska** (Zurych): *Ruiny i utopie. Kwestia narodowościowa a rewolucja w literaturze i sztuce polskiej przed Wielką Wojną i po niej*

Adrianna Sznapiak (Warszawa): *Próby ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego w czasie I wojny w świetle dyskursu wokół koncepcji narodowej sztuki*

Anna Wierzbicka (Warszawa): *Zapomniany udział. Polska kolonia artystyczna we Francji wobec I wojny światowej w latach 1914–1936*

Marta Baranowska (Thorn): *Polen ist nicht die Hauptsache. Der moralische Aspekt der Überlegungen Rosa Luxemburgs zum polnischen Staat, zur Nation und dem Wesen des Menschen*
Lena Magnone (Warschau): *„Entzieh deine Libido aus deiner Heimat und rette sie in der Psychoanalyse”, oder: Warum sind die polnischen Freud-Anhänger nach 1918 nicht nach Polen zurückgekehrt?*

Piotr Mitzner (Warschau): *Konstanty Ildefons Gałczyński und seine Vision vom Polentum*

- 15.45–16.15 Kommentar. Diskussion: **Magdalena Marszałek** (Potsdam)

16.15–16.45 Kaffeepause

Das Eigene, das Andere, das Fremde. Identitätskonstruktionen II

Małgorzata Tarnowska (Warschau): *Literarische Repräsentationen der Revolution[-en] von 1917–1921 auf dem Gebiet der Kresy im Licht weiblicher Erinnerungen*
Peter Oliver Loew (Darmstadt): *Der deutsche Krieg aus polnischen Augen: Selbstbilder und Fremdbilder in den Erinnerungen von Jakub Wojciechowski*
Milena Woźniak-Koch (Berlin): *Sammlungen – der Schlüssel zur polnischen Identität. Warschauer Sammler jüdischer Herkunft und ihre polnischen Kunstsammlungen während des Ersten Weltkriegs*

- 17.30–18.00 Kommentar. Diskussion: **Heinrich Olschowsky** (Berlin)

19.00 Abendessen

22. JUNI 2018 (FREITAG)

Konstruktion und Dekonstruktion der polnischen Identität in der Kunst

Einführung: **Dorota Sajewska** (Zürich): *Ruinen und Utopien. Nationalitätsfrage und Revolution in polnischer Literatur und Kunst vor und nach dem Ersten Weltkrieg*

Adrianna Sznapiak (Warschau): *Der Schutzversuch des polnischen Kulturerbes während des Ersten Weltkriegs. Betrachtungen im Hinblick auf den Diskurs um das Nationalkunst-Konzept*

Anna Wierzbicka (Warschau): *Die vergessene Beteiligung. Polens Kunst-Kolonie in Frankreich angesichts des Ersten Weltkriegs 1914–1936*

Florentine Zurek (Berlin): *Polskie dążenia do suwerenności z francuskiej perspektywy: pomnik Mickiewicza (1909–1929) w Paryżu*

- 11.15–11.45 Komentarz. Dyskusja: **Piotr Rypson** (Warszawa), **Małgorzata Stolarska-Fronia** (Berlin)

11.45–12.15 Przerwa kawowa

Wojna i jej pamiętanie w konstrukcji polskości

Wykład wprowadzający: **Włodzimierz Borodziej** (Warszawa) i **Maciej Górny** (Warszawa):

Ich wojna – nasze zwycięstwo. Rytuály niepodległości w Europie Środkowo-Wschodniej

- 13.00–13.15 Dyskusja

13.15–14.30 Obiad

Wojna i jej pamiętanie w konstrukcji polskości

Anna Dżabagina (Warszawa): *Doświadczenie Wielkiej Wojny w twórczości Eleonory Kalkowskiej*
Małgorzata Karczewska (Białystok): *Upamiętnianie poległych w czasie I wojny światowej na Wschodzie. Idea i jej losy na przestrzeni stulecia*
Wojciech Szymański (Kraków/Warszawa): *Wystawianie historii Wielkiej Wojny. Rekonstrukcje polskości i pamięć wielokierunkowa wojny w Galicji*

- 15.15–15.45 Komentarz. Dyskusja: **Étienne François** (Berlin/Paryż)

15.45–16.15 Przerwa kawowa

Dyskusja panelowa: **Tożsamości indywidualne wobec zbiorowych wyobrażeń polskości**

Anna Wolff-Powęska (Poznań), **Basil Kerski** (Gdańsk/Berlin), **Irene Hahn-Fuhr** (Warszawa/Berlin),

Andreas Lawaty (Lüneburg)

Moderacja: **Wojciech Duda** (Gdańsk)

Zakończenie: **Robert Traba** (Berlin)

Konferencja tłumaczona symultanicznie

Florentine Zurek (Berlin): *Französische Perspektive auf das polnische Streben nach Souveränität: Das Mickiewicz Denkmal (1909–1929) in Paris*

- 11.15–11.45 Kommentar. Diskussion: **Piotr Rypson** (Warschau), **Małgorzata Stolarska-Fronia** (Berlin)

11.45–12.15 Kaffeepause

Der Krieg und sein Gedenken in der Konstruktion der polnischen Identität

Einführung: **Włodzimierz Borodziej** (Warschau), **Maciej Górny** (Warschau): *Ihr Krieg – unser Sieg.*

Unabhängigkeitsrituale in Mittel- und Osteuropa

- 13.00–13.15 Diskussion

13.15–14.30 Mittagessen

Der Krieg und sein Gedenken in der Konstruktion der polnischen Identität

Anna Dżabagina (Warschau): *Die Erfahrungen des Großen Krieges im künstlerischen Schaffen von Eleonora Kalkowska*
Małgorzata Karczewska (Białystok): *Das Gedenken an die Gefallenen während des Ersten Weltkriegs im Osten. Eine Idee und ihre Entwicklung im Laufe des Jahrhunderts*
Wojciech Szymański (Krakau/Warschau): *Das Ausstellen der Geschichte des Großen Krieges im öffentlichen Raum. Rekonstruktion der polnischen Identität und die heterogene Erinnerung an den Krieg in Galizien*

- 15.15–15.45 Kommentar. Diskussion: **Étienne François** (Berlin/Paris)

15.45–16.15 Kaffeepause

Podiumsdiskussion: **Individuelle Identitätskonstruktionen angesichts kollektiver Vorstellungen von polnischer Identität**

Anna Wolff-Powęska (Posen), **Basil Kerski** (Danzig/Berlin), **Irena Hahn-Fuhr** (Warschau/Berlin),

Andreas Lawaty (Lüneburg)

Moderation: **Wojciech Duda** (Danzig)

Abschlussworte: **Robert Traba**

Die Konferenz wird simultan übersetzt